

ЦИЈЕНА:
За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера, на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.
Прешлаша се прима само у јошвишим и вољодвижим ролковима и болаже у најријед.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 а.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Le GLAS TZRNOGORTZA, Journal Officiel, paraissant régulièrement chaque samedi et suivant les exigences du service. On s'abonne aux bureaux du journal GLAS TZRNOGORTZA, Cetigne, Monténégro.

L'abonnement pour le pays 8; pour l'Autriche-Hongrie 12 Perpers; pour tous les autres pays 20 francs par an. La publicité est reçue aux bureaux du journal et dans toutes les agences de publicité.

Претплата се шаље само Администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње.
Дописи се шаљу Уредништву — Рукописи се не враћају.
Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број до пет цифара на петит слова по 4 пара, гармонд слова 6 пара; цицера слова 8 пара — за први пут, а за сваки даљи пут у пола од горње цијене. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер.
Осим напријед чнашене цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 30 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија.

Издаје суботом

Уредник и одговорни уредник: Вељко Милићевић

СЛУЖБЕНИ ДИО

ОБЗНАНА

На основу ријешења Кр. Министарског Савјета од данас, аустријске новчанице примаће се на државним благајницама само до 15. септембра ове године, послје ког дана државне благајнице обавезно их неће примати, а у приватном саобраћају могу циркулисати према курсу, који им сам саобраћај одреди.

Скреће се пажња свима новчаним заводима и појединцима, који имају аустријских новчаница, да их замијене нашим боновима или другом монетом код најближе царинарнице најдаље до горњег дана. У случају да царинарнице не би моментално располагале са довољном количином новца за размјену, исте ће издавати подносиоцима аустријских новчаница признанице са потписом старјешине царинарнице под бројем и печатом, које ће им у најкраће вријеме замијени-ти новцем, чим им овај стигне од Гл. Држ. Благајне.

Цетиње, 25. августа 1914. год. Бр. 7909.

Министар Финансија и Грађевина,
Р. Поповић.

ОБЗНАНА

Законом од 25. јула тек. године, пуштени су у саобраћај стари бонови од 1 и 2 перпера пошто је на њима претходно отиснут црвеним мастилом датум истога закона.

Међутим, у приватном саобраћају почели су циркулисати стари бонови од 5 перпера, чија вриједност, разумије се, није легализована, а може се претпоставити, да ће се и још неповучени бонови од 10, 50 и 100 перпера појавити у промету на исти начин.

Да би се сузбиле несавјесне спекулације појединаца, овим се ставља до знања заинтересованима, да је законом призната вриједност само оних бонова од 1 и 2 перпера с горњим датумом и према томе, бонови од 1 и 2 перпера без датума црвеним мастилом, као и сви стари бонови веће вриједности, немају законске заштите.

Из канцеларије Министарства Финансија и Грађевина. Број 7919. 26. августа 1914. год. Цетиње.

ОБЗНАНА

Пошто се према поновном стјечају Министарства Просвјете и Црквенијех Послова од 19. јуна т. г. број 2624, који је излазио у неколико бројева службеног листа, нијесу још јавили на попуњење упражњених мјеста сви учитељи и заступници учитељски, то се овим обзнањује, да су то дужни учинити најдаље до 15. овог месеца, јер ће се у противном случају упражњена мјеста попуњити пријављеним већ кандидатима без обзира на непријављене.

Број 3363. Из канцеларије Кр. Министарства Просвјете и Црквенијех Послова од 2. септембра 1914. г. Цетиње.

ОБЗНАНА

У смислу рјешења Господина Министра Просвјете од данас, ставља се до знања свима учитељима и учитељским заступницима, који су поднијели кандидације за учитељска мјеста, да у најкраћем року, било директно, било преко своје надлежне им власти, извјесте ово Министарство, гдје се који налази, т. ј. да ли у бојним редовима или штабу, интендантури, санитету или ма којој установи или надлешту како на бојном пољу тако и ван њега. Они, који нијесу у бојном реду, имају још назначити по чијем су рјешењу на односна мјеста одређени.

Број 3402. Из канцеларије Министарства Просвјете и Црквенијех Послова. 9. септембра 1914 год. Цетиње.

Службена обзнана

Да би се сузбиле нетачне вијести, које се често пута из необавијештености протурјају кроз народ о нашим губитцима у овом великом ослободилачком рату, а на основу ријешења Заступника Министра Војног од данас број 8890 — одсјека 1214., по сада ће се редовно објављивати преко званичног листа имена погинулих, несталих, умрлих и рањених у рату.

Цетиње, 8. септембра 1914. год.

Број 8890/1214.

Из канц. Министарства Војног

Службена обзнана

Командант санџачке војске госп. дивизијар-сердар Вукотић доставља из Горражде под број 747. од 5. овог мјесеца:

„Извјештен сам да се преносе гласови, да је подручна ми војска изгинула и да се налази у очајању, а нарочито ловћенска и спушка бригада. Напротив, војска је, Богу хвала, веома расположена и задовољна. Са сразмјерно мало губитака постигла је велике успјехе. Нијесу је замориле ни свакодневне жестоке борбе, ни прелазни врлети и ријека.

До сада је било губитака из обије бригаде 19 погинулих и 36 рањених, и то:

Из баталиона Пјешивачког

Погинули војници: Миња Богданов Никчевић, Радоје Илин Бацковић, Перо Костин Бацковић, Милутин Мусин Бацковић, Петар Шниров Бацковић, Аврам Илин Бацковић, Милован Радоје Бацковић, Марко Јовичин Перуновић, Миња Симов Никчевић, Никола Ристов Радичић, Блажо Филинов Рашевић. Ђуро Рашов Рашевић, Живаљ Стојанов Перуновић.

Рањени војници: командир Шћепан Мијушковић; барјактари: Нико Грујичин Мијушковић и Богдан Петров Перуновић; војници: Радоје Благодин Мијушковић, Крсто Видаков Мијушковић, Марко Пишов Никчевић, Живко Савићев Никчевић, Милош Радованов Никчевић, Саво Марков Никчевић, Милосав Спас. Никчевић, Павле Микољин Никчевић, Радован Радомиров Никчевић, Ристо Бајов Љешковић, Никола Мар. Перуновић, Мирко Милосавов Перуновић, Михајло Ђоков Бацковић, Михајло Шуков Радуловић, Аћим Пајов Радуловић, Радован Ђуров Росандић, Рако Сефов Радончић, Ђоко Милутинов Ђукић, Илија Сек. Перовић, Радован Јованов Стриковић.

Из баталиона Љешанског

Погинули војници: Марко Савов Вукчевић, Шћепан Радоје Вукчевић, Васо Ристов Ђуришић, Саво Филипов Ђуришић.

Рањени војници: Лука Перов Челебић, Блажо Илин Ђуришић, Стево Ивов Рашевић (оболои).

Из баталиона Љешкопољског

Погинули војници: Саво Б. Милић.

Рањени војници: Сладо Ј. Булатовић, Лука П. Видаковић, Павле С. Вратница, Ристо М. Раичковић.

Из баталиона Пиперског

(Погинулих нема)

Рањени војници: Радисав П. Крчковић, Петрић Ј. Маудић, Перо М. Тодоровић, Петар Отавић, Јово С. Филиповић, Радован М. Вуликић, Спасоје Б. Вуликић.

Списак ранијих губитака из бившег Санџачког Одрета и осталих бригада доставићу накнадно“.

Наређујем, да се ова достава Госп. Дивизијара-Сердара Вукотића оштама у „Глас Црногорца“ и саопшти обласним управама овдје и у Подгорици, с наредбом, да извјесте фамилије рањених и погинулих преко надлежних капетана и да у будуће најенергичније сузбијају протураре лажних вијести.

Цетиње, 8. септембра 1914. год.

Број 8890/1214.

Заступник Министра Војног
Р. Поповић.

Из баталиона Цуцког

Рањени војници: десечари: Благоје С. Пешикан и Благоје И. Кривокапић; војници: Јаков Р. Кривокапић, Живко Р. Кривокапић, Томаш Ш. Кривокапић, Андрија В. Кривокапић, Ђуро Ј. Кривокапић, Милутин Н. Кривокапић, Стеван С. Марковић, Груица П. Перишић, Обрен Кнежевић.

Погинули војници: Гајо Р. Кривокапић, Никола М. Кривокапић, Марко Р. Кривокапић.

Из баталиона Чевско-Бјеличког

Рањени војници: десечар Видо Бурић. Погинули војници: капетан, Јован М. Вукотић, (погинуо у српској војсци).

Из баталиона Команско-Загарачког

Рањени војници: Јован В. Грујичић, Крсто Лакићевић, Блажо П. Драгићевић и десечар: Милош П. Радуловић.

Погинули војници: Машан С. Стаматовић, Бошко Р. Лазаревић, Панто Ј. Николић.

Из баталиона Доњо-Црмничког

Рањени војници: Мило Пламенац, Перо Пламенац, Саво Вучковић, Раде Јовалекић, Стево Петрановић, Андрија Петрановић, Томо Свјетлоћа, барјактар Мило Перацић; Ђуро Лековић, Марко Вукановић, Јоко Јововић, Нико Игумановић; Погинули војници: Иво Ников Косовић.

Из баталиона Горњо-Црмничког

Рањени војници: Ђуро Бошковић, Марко Шпадијер, Иво С. Марковић.

Погинули војници: Душан П. Кнежевић.

Из баталиона Љешанског

Рањени војници: Блажо Илин Ђуришић. Погинули војници: Васо Ристов Ђуришић, Саво Филипов Ђуришић.

Из баталиона Доњо-Кучког

Рањени војници: Тодор Радоњић.

Из баталиона Горњо-Кучког

Рањени војници: капетан Деда Љуцковић. Погинули војници: водник Велиша Миловић; десечар Јован Перић; Станиша Вујошевић.

Из баталиона Спушког

Рањени војници: Велиша Вучашиновић.

Из баталиона Мартинићско-Брајовићског

Рањени војници: Рако Г. Радовић, Рако М. Радовић, Драго Т. Стојовић, Павић П. Драговић, Петко И. Ђуровић, Петар М. Вукановић; потпоручик Богдан З. Радовић; водник Саво Н. Жарић; десечар Радован М. Стојковић; Милош П. Перовић, Милован Б. Перовић, Мијајло Ш. Вуковић, Тале Т. Ђурановић, Периша П. Ђурановић, Милан Ј. Стојковић, Велизар С. Ђурановић, Милован Б. Бацковић, Радосав Ђ. Распоповић, Ново П. Распоповић, Перко Т. Перовић, Јаков Н. Перовић, водник Лазо Б. Стојовић, Милија Н. Бешчић, Мирко Р. Стојовић, Милутин М. Стојовић, Мушица Г. Радовић, Рако Р. Брајушковић, водник Ђоко В. Батрићевић, Мијајло Ј. Савелић, Милован Ј. Савелић, Перо Б. Јањевић, Радосав Ђ. Лајовић, десечар Радуле Б. Прелевић, Радуле Ј. Ђуровић, Радован П. Ђуровић, Живко Б. Драговић, Томица Андријевић, Перо Брајовић.

Погинули војници: Саво Р. Ђуровић, Марко М. Радовић, Илија Р. Ђурановић.

Из баталиона Петрушинског

Рањени војници: Шћепан Б. Богичевић, Митар Т. Маликовић; водник Павић Д. Бобичић; Илија Л. Шарановић, Петар Г. Шарановић, Благота М. Шарановић, Нико Б. Шарановић, Зеко В. Шарановић, Васо П. Павличић, Мирко Б. Бобичић, Мићо Б. Бобичић, Шуко М. Богетић, Радоје Ш. Богетић, Радувоје П. Богетић; Радуле Ш. Симоновић, Милоња М. Прашчевић, Божо М. Жуњић, Стеван П. Парача, Томо И. Радовић, Станко П. Гргуровић, Милосав Ј. Богетић, Мато П. Богетић, Пуниша Б. Жуњић, Михаило Д. Шарановић.

Погинули војници: Перо Б. Павличић, Божо В. Симоновић.

Из баталиона Павковићског

Рањени војници: водник Милосав К. Јовановић; полвод. Блажо В. Јовановић, Саво В. Јовановић, Новак П. Јовановић, Митар П. Јовановић, Радоје П. Јовановић, Марко Б. Јовановић, Митар М. Јовановић, Лазар В. Јовановић; водник Јаков М. Ковачевић; полвод. Милош П. Ковачевић; Божина И. Ковачевић, Иван Р. Павићевић, Богдан М. Павићевић, Туро Р. Ковачевић, Петар Л. Павићевић; трубач Милић М. Вушковић, Крсто М. Ковачевић, Јоко Ш. Калезић, Лазар В. Калезић; десечар Ђоко Т. Ђуровић; Богић Б. Мишковић, Пуниша М. Маруновић; десечар Мато М. Ђуровић; Радуле Ј. Ђуровић, Радувоје В. Ђуровић, Машан К. Ђуровић.

Погинули војници: Илија Б. Јовановић, Перо А. Павићевић; десечар Милија Т. Павићевић.

Из баталиона Требјешког

Рањени војници: Новица Мијановић, Стеван Мијановић, Милош Глушица, Лазар Илић, водник Крстун Јововић, Бошко Максимовић; десечар Саво Илић; Богдан Бацковић, Радоје Радуловић, Рако Јовановић, Радосав Војводић, Неђељко Дуковић, Бешо Секуловић, Михаило Риез, Дако Перуничкић, Богдан Сфорцан, Аким Вавић, Раде Рундић, Лука Терзић, Драго Вучуровић, Блажо Вучуровић, Ђоко Вучичевић, Видак Вучуровић, Душан Одаловић, Лазо Воратовић, Милош Пејовић, Јован Пејовић, барјактар Ђурица Почек; Јагош Перовић, Новица Никчевић, Никола Вукићевић, Ђорђе Деснотовић, барјактар Милета Мијановић; Раде Лаловић, Секуле Међедовић, Милан Међедовић, Никола Смијанић, Лазар Секуловић, Јован Пајковић, десечар Драго Кривокапић; Нико Мартиновић, Милутин Драшковић, официр Јован Кустудић; десечар Митар Кустудић; Машан Радовић, Милан Кречковић, Станко Мартиновић, Филип Кустудић, Андрија Јововић, Рако Рудовић, Ристо Перовић, Никица Мартиновић, Крсто Никчевић.

Погинули војници: Јован Калуђеровић, Андрија Павлићевић, Блажо Јовановић, официр Михајло Спасојевић; капетан Саво Мартиновић; водник Крсто Радоњић, Ђуран Перовић; десечар Никола Кустудић; санитет Неђељко Одаловић, Милош Лазовић, Зеко Мартиновић, Ђуро Почек, Иво Радовић, Симеун Воратовић, Вељко Кустудић, Јован Самарцић, Крсто Перовић, Милош Кречковић.

Из баталијона Никшићског

Рањени војници: Алекса Савовић, Бошко Бурић, Видак Станојевић, Симо Лаловић, Благота Вујовић, Блажо Гардлашевић, Митар Драшковић, Мињо Грубач, Никола Ковачевић, Петар Вукотић, Благота Вукотић, Никола Николић, Илија Николић, Јован Николић, Петко Божовић, Божо Божовић, Марко Поповић, Симо Звицер, Благота Буторовић, Јошо Лазовић, Машан Лазовић, Марко Абрамовић, Живко Николић, Јован Кузман, Томан Вујошевић, Благоје Абрамовић, Перо Абрамовић, Ристо Милић, Лука Милић, Никола Абрамовић, Симо Абрамовић, Милош Абрамовић, Иван Перовић, Микоња Урошевић, Тунаш Ивановић, водник Крсто Перовић; Марко Мићковић, Саво Урошевић, Спасоје Црвеница, Митар Абрамовић, Благоје Мићковић, Саво Ђираковић, десечар Крсто Бојанић; Илија Тодоровић, Ђоко Ђуровић, Јован Буторовић, водник Марко Вукчевић; официр Јован Абрамовић, водник Радован Абрамовић; Божо Пејовић, Тано Пејовић, Јован Ђукановић, Богдан Урошевић, Мирко Урошевић, Ђуро Урошевић, Крсто Мрваљевић, Милутин Абрамовић, Благота Ђукановић, Рако Гардлашевић, Богдан Урошевић, Никола Косић, десечар Вукашин Крушић, Марко Крушић, Милош Крушић, Стеван Мрвошевић, Милосав Вучишић, Алекса Аџић, Благоје Попивода, Алекса Минић, Голуб Аџић, Благоје Вучишић, Ђоко Тодоровић, Горчин Вујадновић, Ђуро Цердановић, Обрен Бојанић, Илија Самарцић, Трифко Самарцић, Анто Бацковић, Крсто Томашевић, Радош Буторовић, Шалета Мијановић, Крсто

Ђурковић, Милован Николић, Ђетко Самарић, Томо Ковачевић, Благота Митровић, Новица Бојанић, Крсто Рогановић, Зрно Перовић, Јован Звицер, Крсто Јокић, Крсто Бурић, Спасоје Бурић, десечар Ђуро Милутиновић, Илија Драшковић, Славо Мрђановић, Милован Вујовић, Периша Поповић, Душан Гиљен, Раде Ђукановић, Стеван Ђукановић, водник Мирко Радуловић; Перо Николић, Цвјетко Божовић, Јово Божовић, Јошо Лаловић, Машан Лаловић, Благота Ђукановић, Крсто Рогановић, Радован Поповић, Симо Звицер, барјактар Јагош Николић, барјактар Ђурица Николић; десечар Спасоје Ђукановић; Никола Ђукановић, Новак Николић, Радоје Павловић, Мијајло Радуловић, Перо Радуловић, Спасоје Радуловић, десечар Бећо Божовић.

Погинули војници: официр Петар Бојанић; Мило Грубач; водник Јошо Јововић; барјактар Божо Мрваљевић; Малиша Ђукановић, Јагош Абрамовић, Завиша Абрамовић, Благоје Вујовић, Марко Мрваљевић, Јован Абрамовић, Мило Мрваљевић, Лале Радуловић, Симо Ђзновић, Танасије Урошевић, Ђуро Бојичић, Перо Николић, Живко Драшковић, Митар Ђукановић.

Из баталиона Луковског

Рањени војници: Радојица Раичевић, Марко Ђетковић, Васо Радовић, Јанко Радовић, Јовица Радовић, Светозар Бајовић, Радојица Браичић, Васиљ Варачић, Нешко Вулановић, Радисав Штурановић, Душан Николић, Милован Лалатовић, Ђоле Зајовић.

Погинули војници: Мирко Николић, Ђорђија Вујковић, Миљо Јањушевић, Милан Јањушевић, Крсто Раичевић, Грујица Раичевић.

Из баталиона Жупског

Рањени војници: Радосав М. Шундић, Никола Драгнић, Ристо Ковачевић, Мило Маројевић, Марко Бојовић, Симо Безмаревић, Милован Крулановаћ, Новица Ј. Мушкић, Павле Милаговић, Ристо П. Зарић, Крсто С. Филиповић, Тодор С. Филиповић, Глигор Бозмаровић, Марко Бојовић, Симо Бизмаревић, Милутин Бизмаревић, Милутин Драгнић, Ђорђије Ђоровић, Лука Маројевић, Симеон Шурбатовић.

Погинули војници: Јанко П. Маројевић, Божо Ђоровић, Илија Одовић, Андрија М. Бошковић, Симеон З. Вулановић, Јован Рашковић, Јефто Поповић, Илина Чановић.

Из баталиона Граховског

Рањени војници: Милован Ј. Ковачевић; водник Живко Л. Ковачевић; десечар Петар М. Ковачевић, Илија Др. Ковачевић; водник Петар Б. Миловић; Јефто Т. Кујачић, Пајо М. Ковачевић, Михаило Т. Антуновић, Марко Т. Ковачевић, Рамо А. Булаић, Милан С. Булаић, Симо Б. Ругешић, Трифко С. Ковачевић, Петко Ђ. Ковачевић, Новица М. Ковачевић, Михаило Н. Вучић, Новица Н. Рецо, Васо Н. Вучетић, Благоје Л. Ковачевић, Миле П. Ковачевић, Марко М. Ковачевић, Андрија Д. Ковачевић, Јован Р. Ковачевић, Драго С. Миловић, Ђоко Д. Булаић, Спасоје П. Булаић, Косто П. Булаић, Петар Ј. Булаић, Миле С. Булаић, Глигор Д. Булаић, Вељо М. Булаић, Ђоко Р. Булаић, барјактар Благота П. Булаић; десечар Пајо М. Булаић; Марко М. Булаић, Михаило Н. Булаић; водник Васо Ж. Ковачевић; Душан Л. Миловић, Живко Л. Вујичић, Васо Ш. Вујичић, Тодор Р. Вујичић, Кико С. Булаић, Ђоко К. Миловић, поручник Сава Т. Ковачевић; водник Марко Б. Ковачевић; Лазо В. Ковачевић, Филип А. Ковачевић, Ристо И. Ковачевић, Милош Ђ. Ковачевић, Баћо С. Ковачевић, Андрија Н. Ковачевић, Васо Ш. Ковачевић, Ђоко Ј. Ругешић, Малиша М. Ковачевић, Вукота М. Ковачевић, Лазо Ј. Ковачевић, Јошо П. Кривокапић, Јошо Р. Ковачевић, Раде Ј. Ковачевић, Михаило Ј. Шабановић, водник Крсто Б. Вујачић; Ђорђије И. Вујачић, Мило Т. Миловић, десечар Станко А. Кешељевић; Новица М. Вујачић.

Погинули војници: командир Саво П. Ковачевић; десечар Михаило Б. Булаић; Јанко М. Булаић, Јовица А. Булаић, Милутин А. Булаић, Новица С. Булаић, Тодор Л. Кандић, Лазар И. Миловић, водник Благоје В. Булаић; Благоје Ј. Ковачевић, Милић П. Јаничић, Обрен Т. Ковачевић, Ђорђије И. Вучетић.

Из баталиона Опутно-Рудинског

Рањени војници: Андрија Н. Кецојевић, Лазар А. Копривица, Јован Н. Копривица, Лука Р. Копривица, Васиљ М. Копривица, поручник Филип Пашић; барјактар Тошо Мујичић; Раде Шекарић, Петар Радмиловић, Пушо Будаић, Игњат Албијанић, Грујо Гогац.

Погинули војници: барјактар Лазар М. Алексић; Васо М. Пејовић, Јаков С. Гудељ, Акица П. Бијаловић, барјактар Јевто Комар; Симо Уљаревић, Филип Глушац, Павле Ђелица, Андрија Шутовић, Лазар Т. Ђелица.

Из баталиона Голијског

Рањени војници: Тодо Томовић, Лако Слијепчевић, Мићо Поповић, Јано Г. Горановић, Благоје Ђелица, Сава Горановић, Ђоко Грозданић, Бошко Канкараш, Благоје Горановић, Милош Антуновић, Благоје Сушић, водник Сава Додер, десечар Ђоле Пешчић; Милош Шукловић, Ђоле Поповић, Ђоле Милетић.

Погинули војници: Јефто П. Горановић, Новак Вујачић, Јано Додер.

Из батал. Рудинско-Трепачког

Рањени војници: Стеван Д. Перовић, поручник Ђуро Мићуновић; Милован Т. Биговић, Бећко А. Балетић, Вељко В. Балетић, десечар Симо Стевановић; трубаач Марко Ј. Перовић; Ђетко Ш. Балетић, Јован П. Делибашић, Вељко Делибашић.

Погинули војници: десечар Мића С. Радуловић.

Из баталиона Бањског

Рањени војници: Сава Р. Зечевић, Игњат П. Кнежевић, Шпиро И. Томашевић, Мирко П. Килибарда, Јошо П. Орбовић, Шћепан М. Лучић, Никола Ј. Зечевић, Анто Г. Орбавић, Перко Н. Мирковић; барјактар Гашо М. Копривица; Аким Ераковић, Тодор Глиговић; официр Јефто Перовић; водник Михаило Радовић; Раде Р. Радовић, Филип Н. Радовић, Косто В. Миљанић, Јеврем Ђ. Миљанић, Митар З. Миљанић, Јован Ш. Миљанић, Душан Ш. Миљанић, Марко Миљанић, Петар З. Миљанић, Петар Б. Миљанић, Симо Г. Лучић, Томо Вуковић, Ђуро Самарџић, Бориша Носовић, Томо Стењевић, Новица Г. Вујовић, Вешо Вујовић, Косто Албијанић, Тодор Ждрале, Мијо А. Лучић.

Погинули војници: Драго Перовић, Симо Томашевић.

Из баталиона Планине Пивске

Рањени војници: водник Гаврило П. Ђуричић; Живко Добриловић, Ђорђије Митрић, Јован Карабаси, Његован Ивановић, Јован Грубач, Вукосав Радовић, Вушо Богдановић, Спасоје Гаговић, Милан Краљачић, Гале Јокановић, Бајо Шивчић, Милан Мирковић.

Погинули војници: Филип Копривица и Матија Крунић.

Из баталиона Жупе-Пивске

Рањени војници: Обрен Р. Симовић, Јакица Дамјановић, Крсто Рец Јевевић, Бећко Голубовић; десечар Новица Бијачић; водник Лазар Голубовић; Андрија Апровић, Никола Жуловић, Спасоје Тадић, Аксо Тадић, Милинко Говедарица, Мрдо Адић, Видак Јововић, Алекса Циц маз, Сава Тадић, Беле Тадић; десечар Сава Благојевић; Неђељко Благојевић, Неђељко Николић, Милета Пејовић; десечар Ристо Адић; Новак Баландић, Перо Ђук, Марко Радовановић.

Погинули војници: Крсто Д. Јововић, Шурко Кандић; десечар Лале Адић; Благоје Вукомановић, Драго Бајагић, Симат Симуновић, Пејо Пиљ, Адић, Трифко Симуновић, Јован Шумић, Лазар Вуковић, Обрад Блечић.

Из баталиона Дробњачког

Рањени војници: Урош Вуковић, Вујачић Ђорђије, Живко Перишић, Лука Лаловић, Милија Војиновић, Јагош Грбовић, Симеун Божовић, Митар Божовић, Живко Пићурић, десечар Исак Жугић; Аким Жугић; официр Арсеније Ружић; Новак Томић, Новица Мушовић, Ђорђије Сераглић, Петар Милашиновић, Томо Пејановић, Ђорђије Јанковић, Петко Вуковић, Мирко Јанковић, Јевто Никитовић, Илија Никитовић, Милета Пековић, Зеко Маловић, Вуле Жугић, Петар Шушић, Раде Јокић, Симо Мемедовић, Милош Маговић, Рако Милашиновић, Ђорђије Пекић, Илија Сераглић, водник Никола Зарубица; Шуту Зарубица, Велимир Јауковић, Маран Јанковић, Јован Јанковић, водник Божо Јанковић, Обрад Јакић, Митар Јакић, Мило ван Палија, Милосав Ђурђић, Јанко Ђурђић, Владислав Пековић, Димитрије Ђеранић, Ђоко Ђеранић, Милутин Ђеранић, Вукашин Машић, Драгоје Машић, десечар Милош Миловић, десечар Јован Ђеранић; Михаило Ђеранић, Васиљ Божовић, кап. Миљан Јакић, Јован Срдановић, Танасије Шушић, Видак Шушић, Шпиро Томић.

Погинули војници: Мујо Вилотијевић, Јоле Дринчић, Новица Одовић, Лука Мијовић, Василије Вемић, Малиша Маловић, Мујо Бијелић, Шуле Јауковић, десечар Лазар Лазаревић, десечар Милан Пековић; Глигорije Букчић, Лакшица Мандић, Филип Палија, Лука Гломазић.

Из баталиона Шаранско-Језерског

Рањени војници: Радуле М. Остојић.

Из баталиона Полимског

Рањени војници: Арсеније Шошкић, Аксо Шошкић, Максим Шошкић, Радуле М. Шошкић, Петар Шошкић, Ђоко Ф.

Шошкић, Станоје Шошкић, Александар Вучељић, Милован Ђулафић, Андрија Р. Ђулафић, Раде Славковић, Милоша М. Саковић, Радоје Славковић.

Погинули војници: десечар Максим Малосварић; Милош Шошкић.

Из баталиона Ускочког

Рањени војници: Милија М. Жижић, Јаков М. Грдинић.

Из баталиона Плаво-Гусињског

Рањени војници: Вукајло Вучевић.

Погинули војници: Бајо Лучић.

Из баталиона Источког

Рањени војници: Радоје Илић, Раденко Димитровић, Младен Богдановић, Никола Пушпуновић.

Погинули војници: водник Крсто Драгојевић; Милосав Бековић, Ђорђије Јанићевић.

Из баталиона Краљског

Рањени војници: Ђорђије Зековић.

Из баталиона Љеворечког

Рањени војници: Мико М. Милошевић, Васо М. Вешовић, Јован В. Вешовић, Новица Б. Радевић, Милован Б. Радуновић.

Погинули војници: Мираш Б. Голинић, Милош Ј. Дабетић.

Из баталиона Горњо-Морачког

Рањени војници: Драгиша Јекнић, Ђуро О. Шишовић.

Из баталиона Величког

Рањени војници: Благоје Радуловић, Сава Радуловић, Милосав Симоновић, Радоња Симоновић, Благоје Симоновић.

Погинули војници: Арсеније Јовановић.

Из баталиона Беранског

Рањени војници: Вуко Н. Делевић, барјактар Илија А. Поповић; Милован Н. Обрадовић, десечар Милоша З. Раичевић; Милован С. Шекуларац, Новак П. Раковић, Милвоје Б. Обрадовић, Милета Ђ. Шчекић, Милић В. Зечевић, Гаџан М. Марковић.

Погинули војници: Лeko Р. Боичић, Мирко М. Пешчић.

Из баталиона Будимског

Рањени војници: Радисав В. Митровић, Никола Р. Вулегић; барјактар Благоје С. Трифуновић; Алекса Р. Бућковић, Томо М. Јеврић, Јаков М. Михаиловић, Милован З. Радуловић, Батрић М. Башић, Радоња Ђ. Бабовић, Обрад Д. Миловановић, Ђоко С. Ђурашковић, Новица Р. Чукић, Стојан И. Малевевић, Радоје И. Драгишић, Вуко М. Малевевић, Радомир Н. Мујовић, Бано М. Кнежевић; десечар Ново М. Боичић; Милвоје М. Барјактаровић, Петар С. Дабетић, Пушо М. Кљарић, Миљан М. Радуновић; поручник Милутин П. Радуновић; Михаило М. Ђорач, Јеврем Н. Лутовац, Мирко С. Вујовић, Благоје Р. Бућковић, Милоша А. Луговац, Радован В. Барјактаровић, Јован Н. Лутовац; поручник Панто Л. Луговац; Новак Р. Бућковић, Радоња Ђ. Цимбаљевић; барјактар Ђукан М. Ђорач; Љубо Б. Ђурашковић, Милић Р. Ђорач, Новица Н. Лутовац, Нико А. Барјактаровић, Ђоле В. Филиповић, Милун З. Коматина, Иван П. Радовановић, Никола Р. Радовановић, Радосав П. Рудовић, Милован М. Рудовић; учитељ Иван А. Чукић; Вукић В. Ралевић, Милун М. Ралевић, Петар Р. Ралевић, Драго В. Ралевић, Андрија Т. Ралевић, Милутин А. Ралевић, Мираш С. Бабић, Зарија П. Бабић, Милош З. Томовић; официр Панто С. Алексић; барјактар Алексије С. Кастратовић; Зарија П. Бабић, Петар Р. Ралевић, Тома М. Јеврић.

Погинули војници: Гавро М. Малевевић, Спасоје И. Малевевић, водник Љубо Б. Бабовић, Стојан С. Прашчевић, Ракета М. Јолић, Милутин Ђ. Асовић.

Добровољачки баталион

Рањени војници: Никола Албијанић, Крсто Комненић, Васиљ Албијанић, Трифко Илић.

Погинули војници: Петар Ђелатић, Гавриле Ајбиданић.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Г. Н. Обнорски, секретар царско-руског посланства на Цетињу, унапријеђен је за првог секретара посланства.

Овлашћени Царско-Руски Војни Агент, Г. Генерал Н. Потапов, примио је ово званично саопштење:

Петроград, 7. септембра у 2 сата 35 минута по подне.

Аустријске аријергарде, које су покушале да задрже наше насту-

пање у рејону Баранова на ријеци Висли и Ранишова 30 километара на западу од ријеке Сан, одбијене су с великим губитцима. Наша тешка артиљерија бомбардује утврђења Јарослава. Започета је борба с гарнизом из Пшемисла, одакле је тешка артиљерија отворила ватру. Пролазећи шумама наша војска наилази на разбацане аустријске батерије.

Омар и Вилхелм

— Из „Н. Времеја“ —

Када је германска војска огњем, мачем и топовима рушила дрвени Лувен у Белгији, претворила град у развалине, драгоцјену библиотеку у прах, а становнике у љешине — дали су срањивати цара Вилхелма с Омаром, који је био претворио знамениту александријску библиотеку у прах.

Мора се устати у одбрану великога Калифа. Он је живио хиљаду и триста година назад, када су људи били куд и камо грубље нарави него ли данас, и када су његови храбри војници из светога Корана знали само два стиха: „Нема Бога осим Бога, и Мухамед је његов пророк“ — али се ни Калиф нити његова војска није прославила тако стидним дјелима.

Војници Вилема II. насрнули су у старинску цркву Св. Петра у Лувену, на олтару заклали свештенике те цркве и саму цркву срушили. Омар је улегао у Јерусалим и Солмонов храм није дирнуо него га је претворио у своју богомољу: Калиф је био Мухамеданац! У Лувену нико се није прогивио Германцима, а Александрију је војска Омара узела на уриш. Али Омар није изгорио александријску библиотеку, него је потомство оклеветало војсковођу Арапа. Омар ни у VII вијеку није починио такво варварство. Сва слава таквога подвига припада први пут Вилхему II. и његовој војсци!

Док Нијемци кољу, стријељају и паље по мирним градовима, заштити својих интереса по државама, које ратују с Њемачком, они су повјерили Сјеверо-Америчким Сједињеним Државама, а требало је Турској! Прво, Њемачка је Турској продала „Гебен“ и „Бреслау“, генерала Сандерса и цио транспорт њемачких мрнара и официра; а друго стара практика Турске по јерменским градовима сасвим је сродна њемачким подвизима — значи, да је ту и духовно родство.

У Сједињеним Државама јавно је мњење сасвим против нових „клијената“ америчке дипломатије. Њемачки ужаси изазивају бурно негодовање у Америци; а срушени Лувен препунио је чашу стрљења. Гомила народа у Њујорку пред њемачким консулатом певала је енглеску химну! Вика осуђивања разлијегала се по ваздуху. Влада америчка протестирала је против контрибуције од 50 милиона, ударена на Лијеж — а Нијемци су затражили од становништва у Брислу 200 милиона! Американци су осуђивали звјерства њемачка у Лијежу — а Нијемци су приредили другу вартоломејску ноћ у Лувену и уз то га претворили у развалине и пепео!...

Било би право и достојно велике Америчке Републике, да она сада изјави Германији: „Наши се путеви разилазе! Ваш је рат разбојништво. Ви сте нама пружили руку, заману кривљу нејачи — даље с том руком! Нека брани ко хоће ваше интересе, али ми нећемо“.

Народни глас већ то захтјева. Нека Нијемци својим вођом, од свакога одбијени, иду својим избраним путем, на крају којег већ сада сијевају огњеним словима ријечи: „Срамота и погибија“!

Град Ремс

У историји старе Француске Краљевине Ремс је имао приближно исти значај као руска Москва. Ту су се крунисали француски краљеви.

У Ремсу је стављен краљевски вијенац на главу франачког Краља Клодвига, кад је примио хришћанство.

Предање каже, кад је Св. Ремигије хтио да помаже миром новог Краља, да је заборавио приредити сасуд. То доведе св. Ремигија у забуну, али у то се појави голуб, који стави на олтар суд са светим уљем. Тај се је суд чувао у ремској катедрали све до француске револуције, кад су га из ње избацили санкилоти.

У ремској катедрали чувало се такође знаменито јеванђеље, које је из Цариграда донио Карло Лотриншки, а писано је словенским писмом.

Оно се у науци зове „Ремско“ или „Сазаво-емауско“ јеванђеље. Води поријекло из X. вијека. Има 16 страница писаних ћирилицом и 31 глаголицом. Пошто је по свој прилици рађено у манастиру Сазави (у Прагу), гдје се је у XI. вијеку служила литургија на словенском језику, зове се и Сазавско јеванђеље. Хусити су га доцније из Емауског Манастира (исто у Прагу), који је основан 1347. године пренијели у Цариград. Ту га је кардинал Карло Лотриншки скупочјено повезао и поконио 1574. ремској катедрали. Пошто се је држало да је то јеванђеље источног поријекла, узето је као особита светиња („texte du sacre“).

На томе су јеванђељу полагали заклетву француски Краљеви при крунисању. И та је књига пострадала за вријеме револуције сав накит са скупочјеним корицама опљачкан је с ње. Срећом је текст спасен и налази се и данас у градској ремској библиотеци.

Кад је Петар Велики, путујући по Европи, дошао 1717. у Ремс, испоставило се је, да је древни рукопис писан дијелом ћирилицом, дијелом хрватском глаголицом. То јеванђеље имало је у средњем вијеку да послужи усавршавању католичког богослужења на словенском језику.

Године 1843. издано је у Паризу трошком руског цара Николе I.

Ремс је играо видну улогу у историји Француске; уз остало и с тога, што је он послужио као циљ за подвиге Јованке од Арка, која је отуда одлучила изагнати Енглеze, како би се у Ремсу могао крунисати француски краљ.

Старинска ремска катедрали сматра се као један од најинтересантнијих споменика средње-вјековне архитектуре. Грађена је у староготском стилу. Градња је почела 1212. године, а завршена је у XIV вијеку. Поврх тога град је знаменит због великог броја старинских грађевина, међу које спадају: тријумфални лук из IV. вијека, епископски двор, неколико цркава, а за тим споменици Луја XV., Колнера и Јованке од Арка.

Године 1872. Ремс је претворен у утврђено мјесто и окружен је са 12 утврђења.

Варвари предвођени од Вилхелма II. императора Њемачке, ономад су топовима порушили чувену ремску катедралу, и тијем бацили гљиб у образ читавој цивилизацији XX. вијека!

Гдје ли је сада фамозна скадарска аустријска конзулска госпођа Замбауер, да јој се црно-жуто срце мало расплаче над овим доказаним дивљаштвом њених протектора, кад је већ онако вјешто умјела лити крокодилске сузе због тобожњих страхота, које је она заједно са бечком штампом измислила приликом наше опсаде Скадра!

У лажу су кратке ноге

Талијански лист „La Provincia di Padova“ доноси овај допис:

Када сам се бунно противу вијести, које је ширио бечки Кореспонденц-Биро о тобожњим суровостима храбрих Црногораца према заробљеницима и рањеницима, имао сам потпуно право. Збиља, да бих дао доказа о витешкој, вазда истинитој, племенитости овога народа, мило ми је да могу изнијети што нише бечка „Нова Сл. Преса“, лист свакако неподозрив, о томе, што су урадили Црногорци за спасавање живота преостале посаде аустријске крстарике „Зента“, потопљене у близини Бара од француске флоте. Поменути лист каже, да дознаје из исказа очевидаца, да су стотине људи, пошто је лађа потонула, пливајући прекрилили море. Чим је „Зента“ потонула, Црногорци поскакаше у своје барке и упутише се мјесту, на коме се катастрофа догодила, да спасавају посаду. Тако је спасено 170 људи, 13 официра и командант лађе. Држи се, да међу спасенима има 50 рањеника. Сви они дугују своје животе помоћи, коју су им пружили сиромашни црногорски рибари, који су према непријатељу показали велику човечност.

Боље демантовање лажних клевета Кореспонденц-Биро-а није могло доћи ни брже ни из бољег извора. Ја сам због овога прерадостан, не због тога, што сам ма и најмање вјере поконио генденциозним вијестима, пошто лично знам, какво је витештво и хуманост храбрих орлова из Црних Брда, већ због тога да и у ономе, ко их не познаје, не би остало ни најмање сумње да би могли бити истинити они монструозни факти. Збиља у лажу су кратке ноге. Е. Миари

Неутралност Италије

У „Кориере Дела Сера“ публициста и народни посланик Торе, у чланку из Рима о неутралности Италије и њеном даљем држању, констатује да је италијански народ са јавним мишљењем одобрио досадању спољну политику Италије у овоме рату; али од сада и народ и јавно мишљење траже од владе одређеније и активније држање Италије, која из својих интереса не може остати до краја неутрална. Ако Италија остане сасвим пасивна у европском рату, она не само да неће при ликвидацији рата и подјели земаља ништа добити, него још може новом подјелом територија бити знатно оштећена, нарочито на Средоземном и Јадранском Мору, гдје су наши интереси највише заступљени. Ма какав био исход рата, досадања равнотежа на Јадранском Мору биће поремећена, јер, и у једном и у другом случају, јужни Словени постаће моћан фактор на обалама Јадранског Мора. Побједе ли Њемачка и Аустрија, ова посљедња сјединиће све Југословене под хабсбуршким скиптром и тада ће они имати, као јак елемент у монархији, преимућство над нашим сународницима у тим крајевима. Осим тога Аустрија ће, заузећем Ловћена, начинити од Которског Залива јединствену поморску базу и постати фактички господар тога мора, грозећи нашим животним интересима.

Побиједи ли Тројни Споразум, ето нам Србије на Јадранско Море. Јужни Словени ће се сјединити и захтијеваће чак и Трст, да у њему створе центар за те крајеве. Неће се тада рјешавати о самој изласку Србије на море, него о заузећу Јадранског Мора од Венеције до грчких граница; отпаиће и арбанско питање, које ће се подредити ријешењу аустро-српског проблема. Рат ће одлучити коме ће припасти Југословени, Бечу или Биограду. Загосподарио Беч или Биоград. Италија ће се наћи пред великим новим догађајима, пред новом јадранском силом, јачом него што је данас Аустрија, и према томе ће се њена моћ смањити.

На што нам дакле до краја неутралност? Не уђемо ли у акцију, нећемо ништа добити и нећемо моћи ништа спријечити. Готова факта ће нас претећи и поклопити.

Јер, нити ће нам Аустрија што хтјети признати, кад нијесмо с њоме ратовали — нити ће се, у противном исходу рата, Тројни Споразум освртати на наше евентуалне захтјеве.

Толико смо хтјели скренути пажњу нашој влади с примједбом, да је у овако критичним тренутцима потребно да између владе и народа влада потпуна хармонија.

Италија треба да се одредјеји и да буде спремна на све догађаје.

Колико ће трајати европски рат?

Ово питање — пише из Лондона Ђино Бедоло у Ђорнале д' Италија — које узнемирује толике духове и овдје горе у Лондону, у највише случајева остаје без одговора. Јер, ако с једне стране површни посматрачи просуђују да ће овај рат трајати или три мјесеца или три године, компетентни критичари уопште изјављују да у садашњим часовима није могуће дати тачан одговор по овом тешком питању.

Имао сам срећу — пише исти новинар — да се забавим неколико сати са једним вишим официром енглеске војске. Из тог би се разговора могли извести неки судови о могућности трајања овог рата. Одлични ми је официр говорио:

— Ми смо једном за вагда сигурни да је Њемачка полагала успјех своје војничке акције на брзину којом је имала да уђе у борбу. Од много година њемачке велике војне вјежбе на граници Француске имале су у виду овај план. Треба изјавити да је данашње искуство потврдило вриједност чудесне приправности Њемачке: кроз седмицу дана Њемачка је мобилизирала против Француске милион војника, док је у исто доба, и ако нешто лакше, послала једнак број војника на границу Русије. Ни једна земља у Европи не би била могла постићи такав резултат, који је, с друге стране, једна потврда да се је Њемачка спремаља за рат од почетка љета.

Али, непредвиђени отпор Белгије помрсио је њемачки план: а овај је план садржавао нагли долазак њемачке војске до француске границе, без икакве борбе на путу и без потребе великих појачања. И док је отпор Белгије дозволио да се на њеној граници организује француска војска, он је у исто доба сломио снажни замах првих њемачких чета. Ради оних десет дана што их је Њемачка изгубила у борби са отпорношћу Белгије, главна је команда Њемачке изгубила све најбоље могућности за побједу. Своју офанзиву према Француској она никада неће моћи да предузме онако како је намјеравала у почетку рата а вјероватно ће се послје одлучне које битке морати да држи у дефанзиви. Међутим Енглеска имајући слободно море моћи ће до потребе да даје појачања Белгији и Француској. Просуђујући отуда положај бораца на француско-њемачкој граници, има се утисак да би се рат могао врло брзо да сврши.

Мало је тамнији положај на руској граници. Русија је такође извела једну дивљења достојну мобилизацију. У двије седмице она је бацила на њемачку границу један милијон и по људи. И ако руско-њемачки бојеви неће имати удјела у скором ријешењу опште ствари, Русија ће свеједно одлучивати о судбини Њемачке.

Што се Енглеске тиче, наш је задатак јасан: ми смо успјели да Њемачку блокирамо и увјерени смо да ћемо је довести до глади и изморити је кроз три мјесеца. Блокрана са Сјеверног Мора и на Јадрану, Њемачка није у могућности да се снабдијева ни преко Аустрије. Математички је затворивши и с

копна и с мора, ми ћемо Виљему-ву Империју присилити на једно очајно предузеће или на копну или на мору, које ће свршити тријумфом или потпуним поразом по њу.

Наша блокада на Сјеверном Мору доводи њемачку флоту у један тежак положај: до два мјесеца присиљена на непрестано маневрирање уз обалу, она више неће имати угљена. Ми ћемо пак имати угљена увијек толико, да водимо поморски рат док нам буде драго. И тада ће њемачка флота имати једини излазак, а тај ће бити да прихвати једну поморску битку, да очајно покуша поново добити власт на мору.

По свему се види — вели овај дописник из Лондона — да се у Лондону држи, да ће се рат завршити још ове зиме.

Балкански мир

Букурешки лист Le Journal des Balkans доноси овај чланак румунског државника Т. Јонеска:

„Страховит рат, који се не да ничим оправдати, и који, у овом тренутку, бејсни и пустоши по већем дијелу Европе, требало је поново да запали Балканско Полуострво. Међутим, изгледа, што је у осталом једино пријатна ствар у овој великој трагедији, да се бура почиње стишавати и да се можемо надати да народи на југоистоку Европе неће ратовати између себе. Проглас бугарске опозиције, поводом којег је влада бугарска дала своју изјаву, велики је корак на путу мудрусти и патриотизма балканског.

Доиста би рат између нас, малих народа, на југоистоку Европе, био просто на просто, право самоубиство.

Други балкански рат био је капитална погрешка, прави злочин против интереса свију нас.

Некорисно је тражити изазивача онога рата; он је био ошштији но што се мисли, и цио га је свијет платио и још га плаћа. Оно, што је посигурно, лежи у томе, што би, на годину дана послје тога рата, сви, па чак и они, који су по спољашњости нешто тим ратом и добили, вољели да га никад није ни било. Данас би понеки мање имали у територији, али би се за то осјећали снажнијим и слободнијим.

У епосн, као што је наша, у којој је сваки појам о праву у међународним односима потиснут до те мјере, да се, умјесто привидног притворства, као негда, свако хвали цинизмом, мали народи не могу имати изглед на стварно независан живот, до само тако, ако се осјећају солидарним.

У Европи, бар за данас, има још велики број малих држава. Двије од тих држава, Португалија и Швајцарска, немају да се боје за своју независност. Португалија, што се тиче континенталног посједа, у таквом је положају, да је нико не може напасти. И, поред тога, докле год је надмоћност над морем у енглеским рукама, она ће бити посигурно мирна. И Швајцарска такође нема чега да се боји.

Други мали народи груписани су по својме географском положају.

Сјеверна група, скандинавске државе, заштићена је енглеском надмоћношћу на мору. Онога дана кад ове надмоћности буде нестало, и њихово постојање биће доведено у питање. Тој групи потребно је велико и тијесно пријатељство, које се тамо, сасвим оправдано, с разлогом гаји и одржава.

Група на западу, Белгија и Холандија, није разумјела оно, на што ју је упућивала историја и географија. Теорија о хинтерланду, није могла остати, а да им, једног или другог дана, не запријети. Одавно је требало да су се ове двије државе удружиле и наоружале до зуба. Сав

би свијет поштовао њихову независност. Оне то нијесу урадиле, и, данас, Белгија плаћа то врло скупо, ма да херојски. Само да не дође ред и на Холандију!

Овдје, на југоистоку Европе, налази се највећа група, а и најважнија, малих народа. Нама се пријети са свих страна, зато што смо најбогатији, по природном богатству, и зато, што су нам прохтеји највећи, јер нам је наше економско развиће за сад примитивно. Ми смо, у исто доба, насљедници Европске Турске, коју је толики свијет желио, и коме би тешко било да се свикне и да гледа, да она дефицитивно пријеђе у руке малих.

Са свих тих разлога стварна независност народа на југоистоку Европе је у опасности. Факат, да су ти народи најснажнији, говорећи војничким језиком, није довољна гаранција. Сваки од њих, понаособ, не би се могао одупријети; редом, један по један, подлегао би.

Под тим погодбама, и ако је алијанција ствар још прерана, нека ипак, сви ти народи појме да би рат између њих био нешто више од лудости; био би прави злочин.

Реципрочна оптуживања могу се пријатељски расправљати. Частолубље није више на првом мјесту кад је ријеч о националној егзистенцији. Не може се довољно нагласити да би рат између народа на Балкану, по својој природи, данас или сутра, што је сасвим свеједно, довео у питање њихову народну егзистенцију.

Изгледа да је инстинкт код народа проговорио. Надајмо се, да ће се и владе пред њим поклонити“.

Пољски одговор.

Пруско-аустријским војсковођама. (Из „Н. Врења“)

И „главни начелници германске и аустријске војске“ — такав потпис носи дотични проглас — обратили су се Пољацима, наговјешћујући им ослобођење од јарма московскога. Али су Пољаци одмах по објави рата пристали уз Русију против Прусије, као опасног непријатеља пољске мисли, и против Аустрије, као савезнице Прусије. Ово гледиште особито подржавају сељаци и раднички сталежи, међу којима су били образовани одбори, који су упућивали народ, како се треба владати према непријатељу. Али је најкарактеристичнији одговор на тај проглас, који је донио орган пољскога патриоте Романа Дмовскога, који гласи:

„Ако Аустрија изгуби — што је највјероватније — она ће ишчезнути са мапе Европе, и тад ће за њу бити смрт за све вјекове. Никаква сила неће бити у стању, да и помисли, да изнова ствара извјештачени конгломерат, који представља Њемачку Царевину, која притискује друге народе, а особито Словене...“

И ако Пољаци у овоме рату нијесу војујућа странка, нити имају сопствену војску, ипак, обзиром на то што се овај рат води на нашем земљишту, није никоме индиферентно, на којој смо ми страни.

Аустријска влада држала је, да смо ми Пољаци само на страни Аустрије, они су привикли да нас сматрају као народ, који не умије уочити свој задатак и који ради само под утицајем непосредних утицаја. Они су судили, да такав народ може поћи само за државом, у којој је уживао тобожњу националну слободу, не обзирући се, куда води пољска Аустрија, нити куда њу вуче пруски савез, под чију се команду она сасвим подвргава.

Аустријски државници нијесу разумјели, да је за нас главно питање судбина пољскога народа, као

једне цијелине, и што највише угрожава егзистенцију пољске нације. Они нијесу знали, да је већ назад неколико година у пољскоме народу, почињући од разумних политичара, руковођених дубоком мишљу, и свршујући с народним масама, руковођеним здравим националним инстинктом, завладало сазнање, да су Нијемци најопаснији непријатељ наше националне будућности, и да су наши непријатељи сви, који су с Нијемцима.

Даље у овом листу од утицаја говори се, да ће пољски народ уништити ово гнијездо заклетих пољских непријатеља и разрушити огњиште интрига, поведених по свим државама. Када буде погреб Аустрије, ми нећемо њапати.

Гамбетино пророчанство

„Руско Слово“ прештампало је из француских новина писмо великог Гамбете, које има у овим судбоносним данима особито интереса за српски народ.

„Ја изјављујем — пише Гамбета — да ћемо ми — ако пружимо руку Словенима, који насељавају дунавску низину — већ самим тим припремити побједу над њемачким Вавилоном. Прикупио сам драгоцијених података о томе малом али ваљаном народу, којему је суђено да постане носиоцем права и културе за цио огромни базен Саве и Дунава, све тамо до обала Црног Мора и Босфора. Срби, тај снажни и храбри народ, приправљају се да поведу улогу Пијемонта на ближег Истоку. Сва дунавска низина биће њихова. Кад они подигну моћну Југословенску Државу допјеваће Пруси, као диктатори Европе, своју пјесму.“

Још једном треба извући мач, мач савремене демократије, који ће на свој начин преуредити равнотежу у свијету. Иначе, том истом свијету пријети опасност диктатуре најстрашнијег варварства.“

И гле! Сан наших највећих синова, Југославија, постаје јавом као и послушена опасност њемачког варварства.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

На знање ђацима. Скреће се пажња свијема нашим ђацима, који крећу у школе у новим крајевима Србије, да нипошто тамо не иду док претходно не добију одговор на своје писмене пријаве дотичним школама, од којих ће добити писмено саопштење, да ли има мјести за њих и кад почиње рад у дотичним школама. Који не би овако претходно поступили, изложиће се тамо тешким непријатностима, за које ће сами подносити посљедице.

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 8. септембра. Српска војска наставља офанзиву у правцу Сарајева, гдје се Аустријанци утврђују за очајни отпор и контра офанзиву. (Нарочити извјештај).

Петроград, 9. септембра. Гувернер Черновица раздаје бесплатно намирнице оскудном становништву, даје помоћ бјегунцима из Буковине. Трговци, који су побјегли из Лавова, тражили су помоћ у Бечу.

Петроград, 10. септембра. Русска је војска заузела варош Јарослав у Галицији, гонећи пред собом Аустријанце, који се нагло повлаче.

Ваљево, 10. септ. На фронту Љубовија—Зворник—Лозница и на фронту Митровица—Шабац водили су се 7. и 8. септембра упорни бојеви. Резултат је тих бојева повољан за наше трупе. На фронту

Лозница—Рача ноћу између 7. и 8. септембра наше су трупе одбиле неколико непријатељских напада и нанијеле непријатељу тешке губитке. На фронту према Сави непријатељ је покушао да овлада положајима сјеверно од Дебрца и на Малој Ади код Биограда, али је на свима тачкама одбијен. На фронту према Дунаву непријатељ је покушао чамцима да код Скеле источно од Смедерева пријеђе на нашу страну. Наше су трупе похватале све чамце и непријатеља потпуно уништите.

Париз, 10. септембра. 6. септембра за вријеме озбиљне борбе на висоравни Кроан, Французи су заробили велики број непријатеља из 12. и 15. корпуса и из гарде. У пркос напада, које је изводио са крајњом жестином, непријатељ није могао задржати ни најмањи терен испред Ремса, који је бомбардовао. Од лијепе историјске катедрале остало је само неколико зидова. Општинска кућа, музеј и кућа под-префектуре већим су дијелом разрушене као и више сусједних кућа. Паљба њемачке артиљерије била је хотимично управљена на главне зграде у вароши.

Било је и више жртава. Јужно од вароши Французи су задобили једну њемачку заставу. Французи напредују на десној обали Оазе, а у предјелу Нојана они држе све висове. На десној обали између Рибекера и Соасана гдје изгледа да се непријатељ појачава новим трупама, које долазе из Лорена, сјеверно од Ена испод Соасона, Французи су били жестоко нападнути од јачих непријатељских снага, те су били принуђени одступити извјесан терен, који су одмах повратили. На лијевоме крилу војска Насљедникова продужује повлачење. Она се налази између Монфакона и Данвилера.

Париз, 10. септембра. (Званично). Имали смо омањих успјеха. Одбијени су сви њемачки покушаји да преломе наш фронт између Аргоне и Ремса. Нијемци су понова заузели код Ремса положај Бримон, али смо ми опет исти заузели. У Лорену непријатељ се повукао преко границе напустивши предно од Аврикура. У Вогезима одбили смо њемачко наступање. Полагано напредујемо према Сендију, гдје је терен незгодан а и вријеме рђаво. Саксонска војска је дислоцирана и њен командант генерал Хаузен, ранији Саксонски Министар, смијењен.

Лондон, 10. септембра. (Преко Берлина). Енглеске крстарице ухватиле су пароброд „Глорија“, који је путовао из Буенос Аиреса за Амстердам. Пароброд је ухваћен код Фалона и на њему је било сто њемачких резервиста, који су заробљени.

Бордо, 10. септ. Без икаквог права и војничке потребе, једино из задовољства да руше, њемачке су трупе систематски и бијесно бомбардовале катедралу у Ремсу. У овоме тренутку чувена базилика представља само гомили рушевина. Влада Републике сматра за дужност да изложи општој индигнацији овај акт одвратнога вандализма, који предајући пламену једно светилиште из наше историје, у исто вријеме лишава човјечанство једног дијела умјетничких тековина.

Париз, 10. септембра. Званични коминике од 7. септ. на крају вели: Нијемци су напустили велики број рањеника које су француски војници нашли окупљене око пољских болница.

Брауншвајг, 10. септембра. Саопштавају, да је војвода од Брауншвајга одликован гвозденим крстом.

Софија, 10. септембра. Парламентарна позиција објавила је манифест, који су потписали сви чланови позиције осим доктринарних социјалиста, и у којем се истиче потреба одржања неутралности и тражи да се образује једна национална влада у којој ће бити представници свију партија јер је то практична гаранција за тачну и логичну неутралност како би се очували земљи њени садашњи посједи и осигурао максимум нових тековина; које садашња криза треба да донесе Бугарској.

Ниш, 9. септембра. Сазнајемо из Софије да извјесни тамошњи листови доносе како је морал у српској војсци потпуно пољуљан, да је до данас у српској војсци констатовано 12.000 случајева колере и да по 200 до 300 Срба умире свакога дана, да су државне банке из Ваљева, Горњег Милановца и Крагујевца пренесене у Ниш, и да су се у неколико пукова војници побунили и да су сами разорили топове. Ми доносимо ово саопштење извјесних бугарских листова, да наш свијет и сам оцијени колико је овако писање не само нетачно него и плиткоумно и небратско. Овлашћени смо изјавити, да је ово изношење бугарских листова колико неистинито толико и недостојно и да се чини у тендециозној намјери.

Рим, 10. септембра. Из Париза се званично саопштава, да су трупе енглеско-француске имале успјеха на своме лијевог крилу. У центруму између Ремса и Аргоне одбиле су два њемачка нападаја.

Рим, 10. септембра. Уништење ремске катедрале изазива опште протесте у цијелој Европи. Академија Римска, која је средиште вјештина, упутила је Њемачкој жестоки протест.

Положај француско-енглеске војске на Ени јако се побољшао. Нијемци су прогласили анексију провинције Калиси. „Вјесник“ из Петрограда јавља да је гоњење Аустријанаца послјије потоњих борба у Галицији довршено. Руси су заробили још 15.000 Аустријанаца и 150 официра.

Патрас, 10. септембра. Француско-енглеска флота узела је за своју операциону базу Крфски Канал, тако да ће моћи према потреби одвајати своје лађе ради одбране црногорске обале.

Вјести из Тихог Океана доносе да је јодан енглески ратни брод поништио пријестоно мјесто њемачке Источне Африке, и да је у потопио двије њемачке лађе. У исто вријеме је једна њемачка крстарица погопила пет енглеских трговачких лађа у Индијском Мору.

Рим, 10. септембра. Легација румунска опровргава вјест о ма каквој измјени у званичној политици Румуније.

У Француској су се искрцали 50.000 војника енглеских индијских трупа.

AVIS

Dans un délai de 8. jours les exemptés et réformés des classes encore soumises aux obligations militaires doivent faire une déclaration de leur situation militaire aux agents diplomatiques et consulaires de la République française. Cette déclaration qui pourra être faite par lettre recommandée énoncera les nom, prénom, date et lieu de naissance et si possible la cause de l'exemption ou de la réforme.

Les intéressés seront convoqués par les agent diplomatiques et consulaires en vue d'un examen médical en commençant par les classes les plus jeunes. Les homes dont la résidence est trop éloignée pourront être examinés par un médecin de leur résidence et dans ce cas ils devront envoyer un certificat à l'agent diplomatique ou consulaire.

Cettigné le 19. Septembre 1914.

Le Ministre de France
Delaroché Vernet